

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1707

Q. 12. Quid de muto, non obstante, non manifestante.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42561

§. 4. Si tradas Titio vinum nomine tuo ven- 40
dendum, sciens Titium admixturum aquam su-
pra morem licitum, vel venditurum minori
mensurâ, participas, & teneris ad restitutionem
damni eumentibus causati, *Sanch. l. 1. c. 7. n. 37. Lu-*
go d. 18. n. 84. contra Dian. Ratio est, quia es
causa efficax damni, cum tu sis ille, qui vinum
vendit per Titium velut instrumentum.

Q. 12. Quid de muto, non obstante, non mani- 41
festante. R. §. 1. Ille hic dicitur mutus, qui an-
te damnum illatum non monet, non clamat, non
impedit; ille dicitur non obstans, qui dum fit
damnum, non defendit, non prohibet, non cu-
stodit rem; ille dicitur non manifestans, qui post
damnum non admonet; non revelat: hi omnes,
si non teneantur ex officio vel contractu vel sti-
pendio, peccabunt tantum contra charitatem, si
omittant, quando sine incommodo possent.

§. 2. Si Princeps hic addicat fisco merces Hol- 42
landorum, qui vicissim fisco addicant merces Ti-
tii huiusmodi existentes in Hollandia, fieri potest, ut
teneatur compensare damna, nam si hoc fecit
præcipitanter non tentatâ prius amicâ compofi-
tione, aut si illam confiscationem ita occultè fe-
cit, ut rescire non potuerit Titius & sibi cavere,
est causa iniusta damni, quia non præmonuit,
Less. in auct. V. Restit. cas. 14.

§. 3. Si scias alium velle tuo nomine damnum 43
inferre & non prohibeas, teneris restituere, si
alter sciebat suam voluntatem tibi esse notam,
nec illi contradicis, illa enim taciturnitas est ap-
probatio, per quam damnificatio promovetur,
Rebel. Dian. p. 4. t. 4. R. 64. & alii cum Ills. t. 4. d.
3. n. 180.

- 44 §. 4. Si Sempronius pravo animo , sed sine vi vel fraude impediatur Titium volentem impedire damnum Caji, peccat quidem Sempronius, sed non tenetur ad restitutionem faciendam Cajo, quia non plus tenetur , quam teneretur Titius, si malitiosè permisisset damnum Caji, sed Titius non ideo teneretur ad restitutionem, quia non peccasset contra iustitiam sed tantum contra charitatem , ergo : ita *Mol. d. 735. n. 4. Less. l. 2. c. 13. n. 56. Lugo d. 19. n. 101. contra Nav. & Medin.*
- 45 §. 5. Si fur, ut tu taceas, donet tibi partem rei furtivæ, teneris hanc restituere , quia non erat furis, sed eius, cui furatus est : si autem donet aliquid de suo , non teneris restituere illi , cui furatus est, quia sine iniustitia potuisti tacere, uti suppono ; nec teneris furi restituere , quia turpe lucrum post opus impletum retineri potest , uti dicitur n. 289. docetque *Lugo n. 104.*
- 46 §. 6. Si famulus advertat alium famulum vel domesticum furari ex rebus domini & taceat , non tenetur restituere , nisi custodia rei esset ipsi specialiter commissa , uti communiter tenent omnes apud *Lugo n. 105. cum Ills. n. 187.* ; sed si extraneus furetur, probabilius est, si taceat, teneri restituere, quamvis cura rei non sit ipsi specialiter commissa , uti tenent *Nav. Less. Lugo & alii contra Mol. Rebell. Bonac. & alios* ; dicitque idem *Lugo* cum aliis in casu, quo alius famulus vel domesticus furaretur & vellet fugere , quia tum censetur esse velut extraneus ; Ratio autem est, quia sic habet communis persuasio , estque hoc quasi de jure Gentium, inquit *Less. n. 75.* , quod cuius famulo commissæ sint res sui domini contra injurias externorum.

§. 7.

§. 7. Si Titius in via adverterit prædones, & 47
ab occurrentibus interrogatus neget se adver-
tisse, ideoque hi quasi securi pergant ac spolien-
tur, Titius tenetur hæc damna compensare, quia
fuit iniqua horum causa; quamvis enim ex iusti-
tia non teneretur manifestare prædones, tamen
ex iustitia tenebatur non occultare & non indu-
cere alios per mendacium, ut iter prosequeren-
tur, quod fecit asserendo nullos prædones esse
in via, ita *Sylv. in Ref. Cas. p. 2. v. restitutio cas. 1.*

§. 8. Custodes nemorum, qui non deferunt 48
cædentes ligna, venantes contra prohibitionem
&c., tenentur compensare damna inde enata do-
mino nemoris, ita cum aliis *Lugo d. 37. n. 101.*
Ratio est, quia ex officio & iustitia tenentur de-
ferre, ad hoc enim sunt conducti; hinc tenentur
ea damna primo loco compensare, si illi, qui li-
gna cædunt vel venantur, non teneantur resti-
tuere, quando nempe leges, quæ ipsis hæc pro-
hibent, sunt tantum pœnales. Addit tamen *Lugo*
n. 102. non teneri restituere pœnas, quas domi-
ni accepissent ex illis delationibus, eò quòd offi-
cium illorum non sit locupletare dominos ex lu-
cro pœnarum, sed tantum conservare res sibi
commissas, & de hoc plura dicentur à *n. 82.* Quòd
si custos nemoris acceperit pretium, ut non ac-
cusaret, non tenetur hoc dare domino nemoris,
ut rectè *Lugo & Pettsch: pag. 140.*, non enim ap-
paret, unde oriretur hæc obligatio: & de hoc vi-
deri potest etiam *Dicast. de Restit: d. 6. d. 4.* Itaque
satisfacit compensando damna in nemore cau-
sata, v. g. si considerabile damnum fit illatum ar-
boribus, si feris occisis & deficiente venatione
minori pretio elocetur aut vendatur nemus.

Quod

Quod autem dictum est de custodibus nemorum, valet etiam de aliis, v. g. de apparitoribus, qui inveniunt noctu gestantes arma contra prohibitionem poenalem; item de illis, qui permittunt defraudari gabellas & telonia: ad quid autem teneantur, qui per mendacium negant propria delicta aut aliena, vel qui per fraudem dissimulant, aut non condemnant ad poenam lege impositam, sicque fiscum privant ejusmodi multatâ, dicitur à n. 82.

49 *Q. 14. Ad quid teneatur Cajus, qui est quidem causa damni, tamen quamvis ipse non fuisset causa, idem damnus ab alio fuisset causatus. R.* Tenetur ad totum compensandum, ita *Caj. Sor. Mol. Vasq. Less. l. 2. c. 13. n. 2. Lugo d. 19. n. 6. Ills. t. 4. d. 3. n. 177.* alique contra *Nav. Silv. Palud. & alios.* Ratio est 1. quia est efficax causa damni illati: 2. Si ipse non teneretur, fieri posset, ut nemo teneretur, quia de unoquoque cooperatore potest esse verum, quod si ipse non intulisset, alter intulisset: itaque sicuti quivis alter, qui intulisset, contraxisset obligationem restituendi, ita contraxit Cajus reliquos præveniendo. Rectè tamen notant *Laym. & Burgh. cent. 2. cas. 69.*, eum, qui v. g. tenet scalas, si sine eo subsidio nihilominus à fure illatum fuisset damnus, non teneri ad restitutionem, quia tantum est causa modi, v. g. quod facilius vel celerius furaretur.

50 *Q. 15. Ad quid teneatur, qui est causa damni, non totius, sed tantum majoris. R.* Tenetur restituere illum tantum excessum, cujus est causa, v. g. qui alicui causaturo damnus 10. aureorum, auctor est, ut causet damnus 15. aureorum, tenetur tantum hos quinque restituere, quia non fuit causa